

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΕΤΕΡΟΠΤΟΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

A) Η ΓΕΝΙΚΗ Ή ΕΤΕΡΟΠΤΟΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

1. Γενική υπηλιχή

Οἶκος Περικλέους → η οικία του Περικλή

2. Γενική διαιρετική

Τά ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκειν τῶν χρησίμων. → από τα χρήσιμα πρέπει να διδάσκονται τα αναγκαία

3. Γενική της αιτίας

Αἴτιοι τοῦ γόνου → ἔνοχοι για το γόνο

4. Γενική της αξίας

Πᾶς χρυσός ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος → ὅλο το χρυσόφι δεν αξίζει όσο η αρετή

5. Γενική της ιδιότητας ή του μέτρου

Παῖς τριῶν ἐτῶν → παιδί τριων ετών

6. Γενική του δημιουργού

Νόμοι Σόλωνος → οι νόμοι του Σόωνα

7. Γενική της ύλης

Στέφανος δάφνης → στεφάνι από δάφνη

8. Γενική του περιεχομένου

Ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων → ἔθνη Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων

9. Γενική παραθετική ή επεξηγηματική

Πόλις Ἀρχοῦς → η πόλη του Ἀρχοῦς

10. Γενική συγκριτική

Τούτου σοφώτερος → σοφότεροι ἀπ' αὐτόν

11. Γενική υποκειμενική

Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων (νίκησαν οἱ Ἕλληνες)

12. Γενική αντικειμενική

Ἡ πάσις τῆς πατρίδος (ἡ πατρίς τῶν πατρίδων)

• Ονόματα που δέχονται γενική αντικειμενική είναι όσα σημαίνουν

α) μνήμη, γηθή, φρονιμά, αμέλεια

β) επιθυρία, απόλαυση, μετοχή ή ηληπογογή

γ) στέρση, απαλλαγή, απομάκρυνση, ή χωρισμός

δ) απόπειρα, εμπειρία, αίσθηση, επιτυχία

ε) εξουσία, ικανότητα (συνήθως τα επίθετα σε -ιυός)

Παραδείγματα

α) επιμελής των φίλων εἶ.

β) θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις.

γ) Ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος

δ) ἔμπειρος εἶ πολλῶν λόγων

ε) Τύχη πάντων ἔστι κυρία.

β) Η Δοτική ως ετερόπλευτος προσδιορισμός → Δ. Αντικειμενική

Ι) Δέχεται δοτική αντικειμενική όσα έχουν αντίστοιχα ομβρ-
ριζα ή συνώνυμα ρήματα που συντάσσονται με δοτική.

π.χ. Η δουλία τοῖς κακοῖς ἐκίνδυνος ἔστι. → η συτανα-
στροφή με τους κακούς είναι επικίνδυνη.

II Ρηματική επίθετα που σημαίνουν.

α) το ἀρμόζον, το πρέπον, τὴ συμφωνία, τὴν ἰσότητα, ταυτότητα
ομοιότητα

β) φίλια, ἐχθρά, ὠφέλεια, βλάβη

γ) υποταγή, εὐπείθεια, ἀκολούθια, διαδοχή, προσέγγιση, μείση

δ) συνώνυμα επίθετα με τα δροῦ, ἐν, σὺν

π.χ. α) τὸ αἰσχρὸν ἔστι ἀνάρμοστα τῷ θεῷ,

β) Ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἰππῆς ὠφέλιμοι

γ) Κακὸν κακῷ διάδοχον

δ) Ἔρως ἔμφυτος τοῖς ἀνθρώποις

III Συνώνυμα επιρρήματα

π.χ. Ἐπομένως τῷ νόμῳ. → σύμφωνα με το νόμο

IV Δοτική της αναφοράς π.χ. Έρραμενέστατοι τούς ψυχούς ἦσαν

γ) Η αιτιατική ως ετερόητοι προσδιορισμός

* Αιτιατική της αναφοράς

Λυχνές αιτιατικές της αναφοράς είναι:

ὄνομα, ἀριθμὸν, πλῆθος, μέγεθος, γένος, ὕψος, εὖρος, μήκος, βάθος με ἄρθρο ἢ χωρίς ἄρθρο.

* Παραδείγματα

Ἐξακόσιοι τὸν ἀριθμὸν.

Ἐ ποταμὸς Κύνδος ὄνομα.

ΟΜΟΙΟΠΤΟΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Α) ΠΑΡΑΘΕΣΗ: Παράθετε στο προσδιοριζόμενο το κύριο και χαρακτηριστικό του γνώρισμα. Βαίνουμε από μερικές έννοιες σε γενικές. Το γνώρισμα που παρατίθεται δεν είναι απαραίτητα αναγκαίο για την επισήμανση του προσδιοριζόμενου.
π.χ. Μήλος ἢ ^{ἡ γῆ} νήσος. Το ουσιαστικό προσδιορίζει ουσιαστικό (παραθεση + επίρρησις)

Β) ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ: Επεξηγεί, διασαφηνίζει τον προηγούμενο πάντοτε προσδιοριζόμενο ὄρο, ο οποίος έχει νόημα γενικό και αόριστο. Βαίνουμε από γενικές έννοιες σε μερικές. Επεξηγούμενο και επεξηγησὸν συμπλήτουν νοηματικά και συντακτικά. Ἡ μετέφραση προτάσσεται το «δηλαδή».

π.χ. Τὸ ὄρος ἢ Ἰσθμὸν

Γ) ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Το επίθετο που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό αποδίδοντάς του μια προηγήθησα γνώση και σταθερή ιδιότητα με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί μια ἴη τον μία έννοια. π.χ. Μισῶ τὸν καὶνὸν ἄνδρα.

Δ) ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Το επίθετο που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό αποδίδοντάς του μια παροδινή ιδιότητα που διαρκά όσο και η ρηματική ενέργεια. Δεν συνοδεύεται ποτέ από ἄρθρο. Λυχνές κατηγορηματικοί προσδιορισμοί είναι: πᾶς, ἅπας, ὅλος, πᾶνος, ἅμιος, μέγας, ἄσχατος, πῆχης, ἕκαστος

Επιρρηματικοί προσδιορισμοί

Εκφέρονται:

- I. Μουολεκτικά με:
1. Επιρρήματα
  2. Πλάγιες πτώσεις ουγιαστικών, επιθέτων ὡς αντωνυμιῶν
  3. Επιρρηματικές μετοχές.
- II. Περιφραστικά με:
1. Εμπρόθετος προσδιορισμός
  2. Με δευτερεύουσες επιρρηματικές προτ.

• Ασκήσεις

- α
1. Να υπογραμμίσετε τους επιρρηματικῶς προσδιορισμούς ὡς να προσδιορίσετε τον τρόπο με τον οποίο εκφέρονται.
    - α. Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.
    - β. Ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ἦν.
    - γ. Ταύτης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἔκοιμήθη.
    - δ. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται ἀπήχθον.
    - ε. Ἀμβροκόμας τὰς ναῦς κατέκαυε, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ.
    - στ. Ἐφύγον πρὸς τὸ ὄρος.
- β
- α. Οὐ γὰρ κραυγῇ, ἀλλὰ εἰρήνῃ προῆσαν.
  - β. Ὀρῶμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.
  - γ. Οὐκ ἠδύναντο καθεύδειν ὑπὸ λύπῃς.
  - δ. Τὸ θεῖον τοιοῦτόν ἔστι, ὥστε πάνθ' ὄραν καὶ ἀκοῦεν καὶ πανταχοῦ παρεῖναι.
    - α. Πανταχοῦ τὰς τοῦτων ἀρετὰς ἑμνοῦσιν.
    - β. Οὐδεμίαν ἡμέραν ἄδακρυτὶ διάχομεν.
    - γ. Βουχείου μὲν βραδείως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόγματα.
    - δ. Δίκαιος γίγνου, ἵνα καὶ δίκαιων τυχεῖν.
    - ε. Οἱ παῖδες εὐθὺς παῖδες ὄντες μαθαίνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.
  - στ. Τῆς ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μεγαράδε.
  - ζ. Ἴσως οἱ πολεμιοὶ αὐτίκα (αμέσως, τώρα) παρέσονται.